

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919.

Första kammaren.

Nr 5.

Fredagen den 31 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr talmannen tillkännagav, att anslag före kl. 2 e. m. utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 på aftonen.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med herr talman-
nen i andra kammaren finge föreslå, det första kammaren ville besluta
att vid sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 5 näst-
instundande februari, företaga val av ej mindre revisorer och revi-
sionssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riks-
gäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, än även valmän och
suppleanter för utseende av revisorer och revisionssuppleanter för
granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räknenskaper
och förvaltning.

Detta förslag antogs.

Justerades protokollen för den 27 och den 28 innevarande må-
nad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att ledamoten av riksdagens första kammare bruksägaren herr
Gunnar Ekelund till följd av sjukdom (luftrörskatarr) är förhindrad
att tillsvi vidare bevista riksdagens sammanträden, intygas
Stockholm den 28 januari 1919.

Ernst Wikner,
med. dr.

Att direktör *Edvard Wavrinsky* på grund av starroperation är
oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet under de närmaste 4 veckor-
na, intygas på heder och samvete.

Stockholm den 29 januari 1919.

E. Forsmark,
leg. läkare.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 13, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjning av de till värnpliktiga under tjänstgöring för rikets försvar utgående kontanta förmåner.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets memorial:

nr 1, i anledning av andra kammarens remiss av motion nr 39, av herr Hage, angående åvägabringande av sådana bestämmelser, att riksdagsgrupp må kunna erhålla anslag för avlönande av sekreterare; och

nr 2, i anledning av kamrarnas remiss av Kungl. Maj:ts proposition nr 7 med förslag till lag om lindring i de mindre bemedlades kostnader för sinnessjukvård m. m.;

lagutskottens memorial nr 1, i anledning av remiss från andra kammaren av en av herr Vennerström m. fl. väckt motion; ävensom jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor.

Avgåvos och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott nedannämnda motioner:

nr 111, av herrar *Örne* och *Bäckström*, om åvägabringande av utredning och förslag i fråga om inrättande av professurer i nationalökonomi inom filosofiska fakulteterna i Uppsala och Lund; samt

nr 112, av herr *Bergman*, om åvägabringande av utredning i syfte att något högre läroverk måtte förläggas på landet och anordnas efter visst ändrat system.

Vidare avlämnades följande motioner:

nr 113, av herr *Hellberg*, om vidtagande av åtgärder för inrymmande i skolundervisningen av upplysning och utbildning i levnadsvett och humanitet;

nr 114, av herr *Lindhagen*, om framhållande av vissa krav från Sveriges sida vid de internationella uppgörelserna efter världskriget;

nr 115, av herr *Lindhagen*, om framhållande vid nu förestående fredsuppgörelse av vissa önskemål angående Asien och Afrika såsom förutsättning för en varaktig fred och ett bestående staternas förbund;

nr 116, av herr *Lindhagen*, om vidtagande av åtgärder för internationell överenskommelse i syfte att betrygga nationella minoriteters rättigheter inom vissa statssamfund m. m.;

nr 117, av herr *Lindhagen*, om vidtagande av åtgärder för genomförande av ett världsspråk m. m.;

nr 118, av herr *Lindhagen*, om vidtagande av åtgärder för internationell överenskommelse rörande dödsstraffets utplånande ur staternas strafflagstiftning;

nr 119, av herr *Lindhagen*, angående omorganisation av undervisningsväsendet;

nr 120, av herr *Lindhagen*, om åvägabringande av utredning och förslag angående en statens telegrambyrå;

nr 121, av herr *Lindhagen*, om anställande av undersökning i vad mån bröd av sammanmalet eller av siktat mjöl är hälsosamt eller skadligt m. m.;

nr 122, av herr *Larsson, Edward*, om vidtagande av åtgärder i syfte att åstadkomma enklare sovplatser i tredje klassens järnvägsvagnar;

nr 123, av herr *Jesperson* m. fl., om åvägabringande av utredning och förslag i syfte att vidmakthålla och utveckla det svenska jordbruket;

nr 124, av herr *von Sydow*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen;

nr 125, av herr *Welander*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag dels till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen, dels ock till lag om flottning i allmän flottled; samt

nr 126, av herr *Pers*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om flottning i allmän flottled.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades

herr <i>Stenberg</i>	fr. o. m. den 30	innev. jan. t. o. m. den 8	nästk. febr.
» <i>Frändén</i>	»	» 3	t. o. m. den 11
» <i>Åkesson, Nils</i>	»	»	» 16 » » .

Herr *Lindhagen* erhöi på begäran ordet och yttrade: Jag ber om ursäkt för att jag tager uppmärksamheten ett ögonblick i anspråk för en detaljfråga.

Förslag om
ny flottning-
lagstiftning
m. m.

Det är nu nämligen så, att så småningom har den motionstid, som tillåtes medlemmar i kamrarna med anledning av kungliga propositioner, blivit mer och mer inskränkt. Förr var den obegränsad. Man fick motionera, till dess utskottet avgjort saken. Sedan inskränktes det till femton dagar, och nu har det slutligen inskränkts till tio dagar. Enligt min uppfattning utan något som helst praktiskt behov, ty dessa motioner ha icke förlängt riksdagens arbete på något sätt, men däremot har det varit en viktig angelägenhet, att svenska folkets representanter beredas tillfälle att under riksdagsbrådskan även kunna

Förslag om
ny flottnings-
lagstiftning
m. m.

(Forts.)

penetrera de propositioner, som komma in i viktiga frågor, och att icke vårt deltagande i lagstiftningsarbetet betraktas bara såsom en formsak, som utåt kan taga sig bra ut, utan något reellt innehåll. Jag anser således, att denna lagstiftning, som inskränker motionstiden efter kungl. propositioner, betyder en kränkning och ett förakt för medborgarskapets utövande, som icke kunna lämnas oantastade.

Nu har emellertid min uppmärksamhet fästs särskilt därpå, att det kommit in vid riksdagens början en proposition med förslag till ny flottningslagstiftning, ett ämne av den mest omfattande beskaffenhet, som ju herrarna också kunna finna av både kommittébetänkandenas och den kungl. propositionens dimensioner. Denna sak intresserar ju särskilt oss, som ha sysslat med den norrländska småbondebefolkningens intressen, och det är norrländskommittén, som tog initiativ till densamma. Nu ha vi i femton, säger femton, år väntat på att denna brådskande sak skall bliva avgjord, och under tiden har livet gjort sina gärningar och grusat många existenser och förhoppningar, medan det däremot, då det är fråga om militära anslag, icke finns några gränser för den brådska och iver, med vilken dessa saker skola komma fram på riksdagens bord. Nå, detta i förbigående.

Men nu är det verkligen så, att vi hava beröfvats möjligheten att sätta oss in i denna sak och kunna motionera om den; och här i denna kammare väcktes till och med propositionen en dag tidigare än i andra kammaren, så att här blev motionstiden ännu mera inknappad, och propositionen remitterades dessutom ögonblickligen vid inlämningen, varför man icke ens fick se den anslagen på föredragningslistan eller kom att tänka på att man borde begära förlängd motionstid redan vid nästa plenum, som inföll dagen därpå. På så sätt blev också den saken alldeles försutten.

Jag föreställer mig, att med den nya lagstiftning, som nu förekommer, måste vi avstå från den annars ju ganska praktiska praxis, som varit rådande i denna kammare, att även propositioner remitterats omedelbart. Ty det är ju givet, att när möjligheten för motionstidens utsträckning hänger på att det väckes förslag därom vid nästa plenum, så måste riksdagens medlemmar hava på föredragningslistan till detta plenum angivit, att en sådan proposition över huvud är inlämnad. Annars går man alldeles miste om denna möjlighet och rättighet, vilket också är ett utslag av den förträffliga lagstiftning, som tagit sig uttryck i denna inskränkning av motionsväsendet.

Men icke nog därmed! Denna proposition lämnades icke in i tryck samtidigt som den väcktes, utan det dröjde en eller två dagar, innan man fick den utdelad, vilket också på visst sätt faktiskt inknappade motionstiden med ytterligare ett par dagar. En så oerhörd brådska hade man att få saken strypt, ty detta skedde väl icke utan avsikt. Allt detta visar, att denna bestämmelse måste revideras, och jag skall också varenda riksdag jag möjligtvis är medlem av riksdagen upptaga denna sak, ända tills den blir ändrad.

Nu var det emellertid så, att i andra kammaren hade man längre tid på sig, och där begärdes också utsträckt motionstid, som man har rätt att få intill tjugu dagar. Men då togo just bolagsintressets repre-

sentanter i med hårdhandskarna för att hindra detta. De ha dock hela tiden haft ett dominerande inflytande i kommittébehandlingen och hos Kungl. Maj:t, under det att vi, som intresserat oss socialt för denna fråga, systematiskt undanhållits all möjlighet till medarbetande i densamma, och på deras ord avlogs i andra kammaren en sådan rimlig begäran som att få motionstiden utsträckt, vilket vi hava hört beklagas även från statsrådshåll. Med andra ord, här i riksdagen är det fortfarande bara en kamp mellan olika intressen, där man icke på något sätt skyr att med våld och våld censurera andras yttrandefrihet för att kunna åtkomma ekonomisk vinning.

*Förslag om
ny flottnings-
lagstiftning
m. m.
(Forts.)*

Här måste jag också på det livligaste hoppas, att de nya tiderna skola komma med en ny praxis och således också med en praxis, där man särskilt lägger sig vinn om att låta motsidorna komma till tals på alla sätt och däri tro sig finna sin verkliga vinning.

Som saken nu ligger och då vi icke kunnat penetrera frågan, så nödgas jag — lyckligtvis lär motionstiden utgå först i morgon — yrka avslag på det hela, ty man har icke någon skyldighet att sluka saker av stor och viktig omfattning utan att beredas tillfälle att sätta sig in i dem. För övrigt tycker jag, att när man har väntat i femton år, så kunde regeringen verkligen ha väntat ett år till, då det här gällde att vid flottningslagstiftningen tillgodose de svenska småbrukarnas synpunkt. Kungl. Maj:t har själv drivit fram en ny författning, som skall verka ögonblickligen just i småfolkets intresse, och då var det väl icke så oerhört viktigt att till avgörande kasta fram detta endast under de stora trävaruintressenternas auspicier tillkomma lagförslag, just innan den nya författningen kommer i tillämpning.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, varefter kammaren åtskildes kl. 3,27 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 31 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr vice talmannen.

Avgåvos följande motioner:

nr 127, av herr *Gezelius*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m.;

nr 128, av herr *Rosén*, om åvägabringande av utredning beträffande åtgärder för skapande av förbättrade kommunikationer med Tärna socken och Vilhelmina sockens fjällbygd; samt

nr 129, av herr *Lindhagen*, om vidtagande av åtgärder för en slutlig lösning av frågan om tillvaratagandet av statens jorddonationer till jordbruket, industrien och städerna.

Dessa motioner hänvisades, nr 127 till behandling av lagutskott samt nr 128 och 129 till kammarens andra tillfälliga utskott.

Vid föredragning av de under förmiddagssammanträdet avlämnade motionerna nr 113—126 hänvisades motionerna nr 113—119 till kammarens första tillfälliga utskott, motionerna nr 120—123 till kammarens andra tillfälliga utskott samt motionerna nr 124—126 till behandling av lagutskott.

Justerades ytterligare tre protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8,08 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.

Lördagen den 1 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 30, angående bemyndigande för järnvägsstyrelsen att utgiva ersättning i anledning av järnvägsolyckan vid Getå;

nr 31, angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket m. m.;

nr 37, med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m.;

nr 38, angående anslag till åtgärder för skifteslagsindelning i vissa delar av Kopparbergs län;

nr 39, med förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.;

nr 40, angående statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor;

nr 41, angående ändring i villkoren för statsunderstöd åt föreläsningsanstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar;

nr 42, angående pension åt förre överläraren Alfred Johansson;

nr 43, angående anslag till kurser i skyddskoppypning;

nr 44, angående täckande av brist i vissa anslag för naturhistoriska riksmuseet m. m.;

nr 45, angående ordnande av tomtområdet vid folkskoleseminariet i Luleå;

nr 46, angående rätt för två läroverkslärare att ingå på 1918 års avlöningsstat;

nr 48, med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse;

nr 49, med förslag till lag innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst;

nr 50, med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, samt

nr 51, angående årligt understöd åt extra ordinarie kammar skrivaren vid tullverket Martin Fredrik Bibergs änka och dotter.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

nr 1 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 1 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 3 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; samt

nr 3 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets memorial nr 1 och 2, lagutskottens memorial nr 1 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 1—3.

---

*Interpellation
ang. spannmåls-
lagerhus
och fryshus.*

Herr **L i n d g r e n** erhöll på begäran ordet och anförde: I Kungl. Maj:ts till innevarande års lagtima riksdag avgivna »berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdag sig tilldragit» meddelas å sid. 309 och 310 bland annat, att centralfryshuset i Hallsberg, med en lagringskapacitet av 3,667 ton kött, är så färdigställt, att lagring därstädes kan ske i början av år 1919, samt att provdriften i detta fryshus pågått sedan mitten av sistlidne december månad. Vidare meddelas, att spannmålslagerhusen i Linköping, Tomelilla, Östra Klagstorp, Eslöv, Vara och Hallsberg med en lagringskapacitet av tillhoppa 25,000 ton spannmål äro så fullbordade, att lagring av spannmål i desamma kan ske, samt att lagerhusen i Eskilstuna, Åstorp och Roma torde bliva färdiga i januari 1919.

Under det centralfryshuset och spannmålslagerhuset i Hallsberg uppfördes, tilldrog sig det sätt, varpå nämnda byggnader konstruerades, en allmän uppmärksamhet, och en rätt amper kritik förspordes ej mindre från lekmän, än även från byggnadskunniga såväl i fråga om själva konstruktionen som i fråga om byggnadsmaterialet. Olycksprofetior beträffande byggnadernas användbarhet och bestånd saknades ej heller.

Med anledning härav gjorde jag och ett par andra intresserade i slutet av sistlidne december månad ett besök på platsen för att taga närmare kännedom om förhållandena, och jag måste tyvärr säga, att vi efter att hava besett byggnaderna i fråga kommo till den bestämde uppfattningen, att varken kritiken eller olycksförutsägelserna voro obefogade.

Det syntes oss tydligt framgå, att vad spannmålslagerhuset be-

träffar byggnaden ej skulle kunna tåla den avsedda belastningen, och särskilt syntes silos vara alltför svagt konstruerade.

Såväl beträffande detta hus som i fråga om fryshuset syntes det anmärkningsvärt, att byggnaderna, å vilka, liksom å däri anbringade maskinella anordningar, nedlagts mycket stora kostnader, uppförts av trä och icke av hållbarare material, såsom betong eller tegel.

Utan att närmare ingå i detaljer beträffande byggnadssättet anser jag mig, med den kännedom jag förskaffat mig rörande byggnaderna, kunna påstå, att det, åtminstone vad lagerhuset beträffar, fordras mycket betydande och kostsamma ändrings- och förstärkningsarbeten, för att detsamma skall bliva fullt användbart för sitt ändamål.

Den uppfattning, till vilken vi vid vårt besök i Hallsberg kommo, har beklagligtvis bekräftats genom den olyckshändelse, som inträffade den 25 nästlidne januari, då väggen å lagerhusets sydöstra hörn remnade, så att en spricka om cirka 25 meters längd och med en öppning uppgående till cirka 10 cm. på en sträcka av cirka 8 å 10 meter uppkom, varvid av den i silos liggande spannmålen cirka 10 ton uttrann. En lycka var, att händelsen tilldrog sig på dagen, då folk fanns i lagerhuset, så att dels bottenspjället i silos och dels silosspjället till trumman, som leder till transportbandet i källarvåningen kunde öppnas. Hade olyckan skett under natten, hade hela innehålllet i silos, cirka 100 ton spannmål, runnit ut och blivit liggande utanför lagerhuset. Det torde förtjäna påpekas, att silos vi tillfället i fråga var fyllt endast till något mera än hälften, och att det däri liggande rågpartiet titlagts i flera omgångar för att belastningen ej skulle ske för hastigt.

Utom vad som från rent byggnadsteknisk synpunkt kan anmärkas mot ifrågavarande byggnader är jämväl en annan omständighet värd att tagas under det allvarligaste skärskådande. Vid byggnadernas uppförande synes ingen hänsyn hava tagits till brandsäkerheten. Vad beträffar lagerhuset torde till följd därav brandförsäkring ej kunna erhållas till lägre premie än 7 kronor 50 öre pro mille. Om byggnaden uppförts av betong eller tegel och hänsyn i övrigt tagits till tarifföreningens bestämmelser, hade brandförsäkring för visso kunnat erhållas till en krona eller högst en krona 50 öre pro mille. Premieskillnaden å en försäkringssumma för byggnad och spannmål av tillhoppa endast en och en halv miljon kronor utgör således ej mindre än 9,000 kronor, motsvarande 6 % ränta å 150,000 kronor. Den nu uppförda byggnaden, vars kubikutrymme utgör endast cirka 12,000 kubikmeter, uppgives hava dragit en kostnad av cirka 500,000 kronor. Enligt vad en för vederhäftighet känd sackman uppgivit, skulle han kunnat under ifrågavarande tid uppföra en solid lagerbyggnad av tegel av motsvarande dimensioner till vida lägre pris, men även någon prisskillnad skulle uppstått, lärers densamma mer än väl uppvägs av större hållbarhet och brandsäkerhet samt billigare brandförsäkringspremie.

Vad därefter beträffar fryshuset i Hallsberg ger detsamma, särskilt med hänsyn till brandsäkerheten, anledning till om möjligt ännu

*Interpellation
ang. spannmålslagerhus
och fryshus.
(Forts.)*

*Interpellation
ang. spannmåls-
lagerhus
och fryshus.
(Forts.)*

skarpare kritik. Det lär nämligen kunna allvarligt ifrågasättas, huruvida det över huvud taget låter sig göra att få denna byggnad med lager brandförsäkrad. Skulle så kunna ske, lär man få räkna med en försäkringspremie av minst 20 kronor pro mille. Då byggnaden och maskinerna i densamma uppgivas hava dragit en kostnad av cirka fyra miljoner kronor och byggnaden är avsedd att rymma 3,667 ton kött, skulle vid full beläggning, om köttet räknas till ett pris av 3 kronor per kilogram, sammanlagda värdet av byggnad och lager utgöra 15 miljoner kronor. Efter en avgift av 20 kronor pro mille, skulle brandförsäkringspremien således uppgå till ej mindre än 300,000 kronor. Därest byggnaden uppförts av betong eller tegel, skulle motsvarande premie uppgått till högst 45,000 kronor. Skillnaden — 255,000 kronor — motsvarar 6 % ränta å $4\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

Såsom jag förut antytt, torde det emellertid komma att visa sig omöjligt att ens för nämnda premie erhålla brandförsäkring. Det lär väl kunna antagas, att staten icke, sedan normala förhållanden inträtt, kommer att utnyttja fryshuset för egen räkning. Emellertid skulle ju uthyrning till enskilda för uppläggning och frysning av bland annat färsk sill, vid riklig tillgång å sådan, till båtnad för det allmänna kunna ske, därest brandförsäkring kunde erhållas mot rimlig premie. Det förtjänar i detta sammanhang anmärkas, att lagerbyggnadskommissionen av Örebro elektriska aktiebolag arrenderat elektrisk kraft för ifrågavarande anläggningar från november år 1917, utan att nämnda kraft varit erforderlig eller tagits i bruk för driften förrän i slutet av december 1918. Den till synes fullkomligt onödiga utgift, som härigenom förorsakats staten, torde uppgå till cirka 20,000 kronor.

Det är med full avsikt jag med mina erinringar berört allenast de i Hallsberg uppförda byggnaderna, då jag icke närmare känner förhållandet beträffande de å andra orter anlagda lagerhusen, men torde en undersökning jämväl beträffande dessa kunna vara av behovet påkallad. Enbart i fråga om byggnaderna i Hallsberg synes emellertid, med hänsyn till det sätt varpå dessa utförts, mycket avsevärda belopp stå på spel. Jag har redan förut framhållit, hurusom det kan ifrågasättas, om ej på de nyss färdiga byggnaderna ytterligare betydande kostnader behöva nedläggas för att sätta dem i användbart skick. Innan sådant sker, och med hänsyn ej blott till byggnadernas konstruktion, utan jämväl och särskilt till brandsäkerheten, lär det emellertid, före ytterligare kostnaders nedläggande, böra noggrant undersökas, huruvida byggnaderna för rimligt pris kunna försättas i fullt användbart skick och möjlighet öppnas för ekonomiskt utnyttjande. I annat fall föranledes därav allenast ändamålslost förslösande av statens medel utan motsvarande nytta.

Herr greve och talman! På grund av vad jag anfört tillåter jag mig hemställa om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet rikta följande frågor:

1:o) Har herr statsrådet gått i författning om vidtagande av åtgärder för en grundlig undersökning angående orsaken till olycks-händelsen i Hallsberg den 25 nästlidne januari?

2:o) Äro spannmålslagerhusen i Linköping, Tomelilla, Östra Klagstorp, Eslöv, Vara, Eskilstuna, Åstorp och Roma uppförda efter samma konstruktion och av samma material som lagerhuset i Hallsberg, och om så är, vilka åtgärder ämnar herr statsrådet vidtaga till förekommande av liknande olyckshändelser vid dessa lagerhusbyggnader?

*Interpellation
ang. spannmålslagerhus
och fryshus.
(Forts.)*

3:o) På vilket sätt avses att utnyttja fryshuset i Hallsberg för framtiden, genom statsdrift eller genom uthyrning till enskilda?

4:o) Äro lagerhusen och fryshuset brandförsäkrade, och om så är, till vilka belopp och mot vilka premier?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr Lindhagen, som yttrade: Just i det ögonblick motionstiden i riksdagen utgick har regeringen omsider publicerat ett av utsedda personer uppgjort förslag till organisation av ett nationernas förbund. Möjligheten att motionsvis yttra sig över detsamma och på det sättet bringa frågan under riksdagens prövning är således utesluten.

*Interpellation
ang. förslag
till organisa-
tion av ett
nationernas
förbund.*

På grund härav hemställer jag om kammarens tillstånd att få till utrikesministern framställa följande spörsmål:

Är det regeringens avsikt att inhämta riksdagens yttrande över det enligt regeringens uppdrag uppgjorda och först vid riksdagsmotionstidens utgång publicerade förslag till organisation av ett nationernas förbund?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Avgåvos och hänvisades till behandling av lagutskott nedan nämnda motioner:

nr 130, av herr Lindhagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m.; samt

nr 131, av herr Enhörning, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m.

Herr Antonsson väckte en motion, nr 132, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag med vissa föreskrifter i fråga om förrättandet av val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige under våren 1919.

Denna motion hänvisades till konstitutionsutskottet.

Efter föredragning av de vid sammanträdets början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades av dessa nr 30. 40. 41 och 43—46

till statsutskottet, nr 31, 42 och 48—51 till bankoutskottet, nr 37 till bevillningsutskottet samt nr 38 till jordbruksutskottet. varjämte propositionen nr 39 på begäran bordlades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Rosén* för tiden från och med den 3 till och med den 11 innevarande månad.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag. varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.30 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 4 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr *t a l m a n n e n* yttrade: Mina herrar! Det är med djup rörelse, som jag denna gång tar till orda. Åter har döden skördat en av de våra. *Hugo Fahlén*, denne levande och verksamme man, är ej mer. I sin fulla mannakraft har han ryckts bort från de sina och från oss. Det är ett avsevärt tomrum, som genom hans bortgång uppstår i denna kammare, där han under så många år intagit en bemärkt plats och tillvunnit sig allmän aktning och allmänt förtroende. Djupt är ock det vemod, som i denna stund besjälar oss alla, hans vänner, som under de flydda åren haft nöjet att samarbeta med honom och lärt oss att värdera och älska hans redbara och vänsälla personlighet. Han föll på sin post. Frid över hans minne!

Herr statsrådet friherre *Palmstjerna* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 47, med förslag till lag om ändrad lydelse av § 19 mom. 1 värnpliktslagen den 17 september 1914;

nr 55, angående medgivande för vissa befattningshavare inom skogsstaten att komma i åtnjutande av de från och med år 1919 fastställda avlöningsförmåner för skogsstatens ordinarie personal;

nr 56, angående anslag till nya anordningar för fyrbelysning och mistsignalering å fyrskippet *Grepén*; samt

nr 57, angående vissa reparations- och inredningsarbeten i länsresidenset i Jönköping.

Anmälades och bordlades bevillningsutskottets betänkanden:

nr 2, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsesrika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse; samt

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 39, med förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 1 A, 1 B, 3 A och 3 B.

Herr *Kajser* väckte följande motioner:

nr 133, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.;

nr 134, angående statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor; samt

nr 135, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m.

Dessa motioner hänvisades, nr 133 till konstitutionsutskottet, nr 134 till statsutskottet samt nr 135 till bevillningsutskottet.

Efter föredragning av de vid sammanträdets början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades propositionen nr 47 till behandling av lagutskott, propositionen nr 55 till jordbruksutskottet samt propositionerna nr 56 och 57 till statsutskottet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Larson, Edward</i> , fr. o. m. den 5 t. o. m. den 13 innev. månad,					
» <i>Johansson</i>	»	»	5	»	» 16 » och
» <i>Enhörning</i>	»	»	6	»	» 15 »

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,14 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
